

РАДА СЕЛАКОВИЋ

Простор-структура

ПРОСТОР-СТРУКТУРЕ 39 / SPACE-STRUCTURES 39
1996 / акрилик, крејон на папиру / acrylic, crayon on paper, 50 x 64 cm

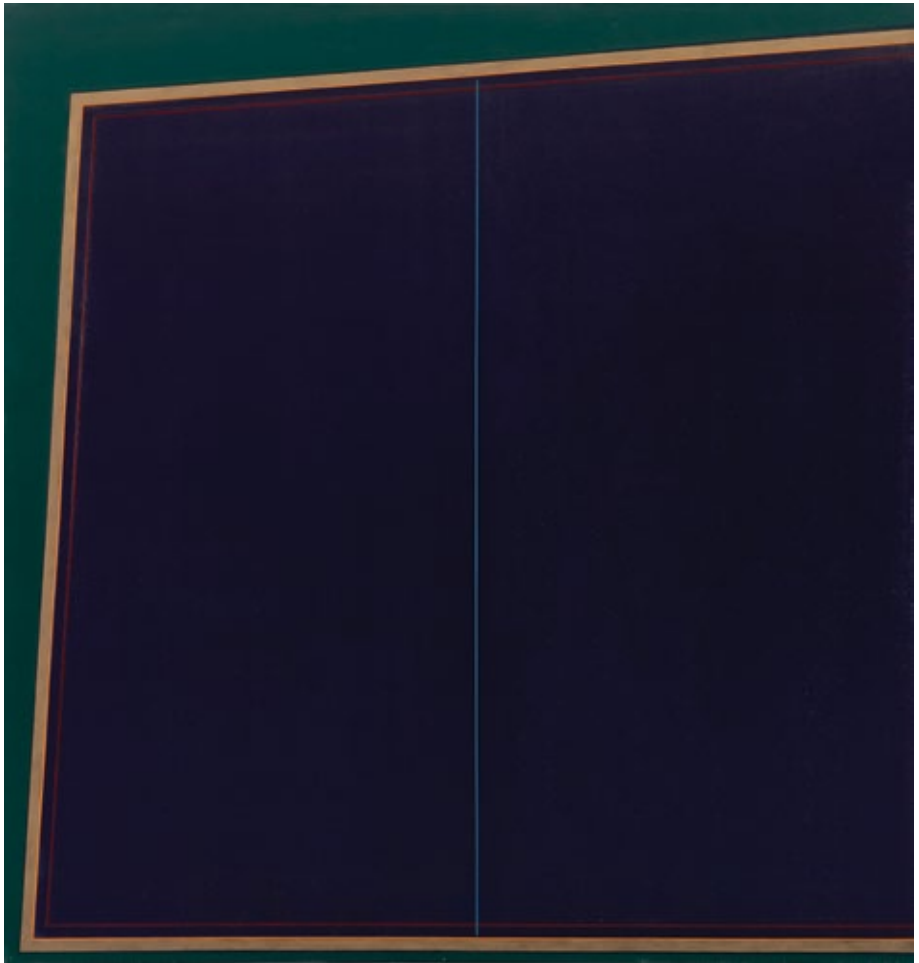

РАДА СЕЛАКОВИЋ
Простор-структуре

RADA SELAKOVIĆ
Space-structures

Београд
Новембар-децембар, 2020.

КОСМОГРАФИЈА II / ВОДА / COSMOGRAPHY II / WATER
1997 / акрилик на платну / acrylic on canvas, 200 x 190 cm

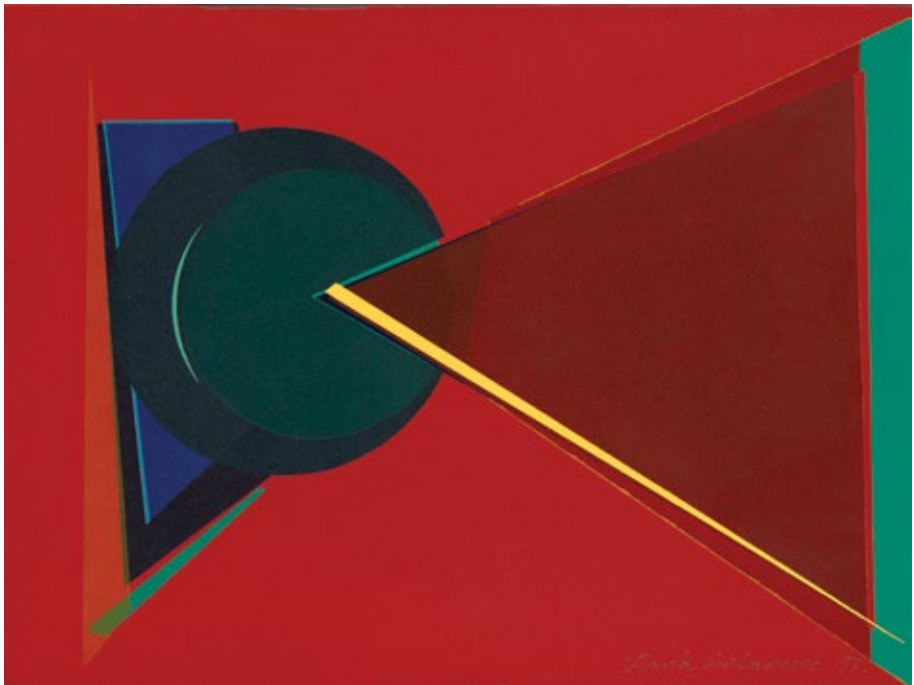
ПРИСУСТВА И ОДСУСТВА У АПСТРАКЦИЈАМА РАДЕ СЕЛАКОВИЋ

Рада Селаковић припада малобројној групи уметника чији је рад још за живота добио потпуну критичку валоризацију, тако да свака нова анализа, без обзира на број протеклих година, у себи садржи и Бартовски принцип ишчитавања већ потврђеног. Тај изазов перманентног откривања новог произилази колико из комплексно диференцираних садржаја њених радова, толико и из њене увек отворене природе и самосвесне креативности.

Слике на овој изложби део су циклуса који је Рада Селаковић реализовала током деведесетих и први пут приказала у Галерији Графички колектив 1994. године. На велико изненађење јавности, сликарка интензивних емоција и раскошне женске путености том приликом се представила апстрактним радовима, врло јасно дистанцираним од било каквих асоцијативних, а самим тим и експлицитних емотивних указатеља. Међутим, ова промена није значила да уметница тек знатижељно експериментише у потпуно дијаметралном дискурзивном простору. Напротив, било је јасно да тиме наговештава другачију перцепцију усмерену ка новом пољу истраживања (почетком двехиљадитих година), показавши сву логичност преласка на апстракцију, као неминовност развоја у представљању вишег нивоа схватања света и експлицирања садржајнијег односа према човеку/бићу.

Свој уметнички идентитет Рада Селаковић је изградила на експозицији (претежно женског) тела као визуелног носиоца идејних парадигми односа живота и уметности. Фокусирајући тело у смислу формалног репрезента, она сучељава личну и општу рецепцију како би што сугестивније указала на то да у савременом апсолуту спољашњост неминовно дефинише јединку. Сходно постулатима нове слике осамдесетих Рада Селаковић је свој израз градила на доминантној медијској репрезентацији еротских параметара женскости. На специфично кадрираним сценама са истозначним стереотипима којима се атрибуира појам женствености (корсети, најлон чарапе, халтери, рукавице, ципеле са високим штиклама...), док посматрача поставља у војаерски позицију пасивног рецептора представљеног садржаја, Рада конструише њој својствену стратегију завођења, правећи тако директну аналогију са стварним животом. Супериорну жену је перцептовала у споју *анђела унишћења* и *анђела спасања*, указујући да се иза видљивог крије неупоредиво комплекснији свет менталних односа. Управо тај постулат био је оквир да, како је сама рекла, крене ка "вишим сферама и вишем нивоу размишљања и осећавања".

1 Ристовић, Сава, Интервју са Радом Селаковић, Радио Београд 2, април 1994.

ФТАЛОЦИЈАНИН - ЗЕЛЕНИ ЦЕНТАР / ОТПОР / PHTALOCIANIN - GREEN CENTRE / RESISTANCE
1997 / акрилик на платну / acrylic on canvas, 60 x 80 cm

Тежња за достизањем и реализацијом оних, по Радиним речима, “највиших форми”, била је условљена променом стратегије, како би се кумулативни набоји осећања и интелектуалних потенцијала, сакривени конкретношћу фигуралних пројекција, извукли у први план и презентовали у свом есенцијалном облику. Ауторка је то овако објаснила: “Осетила сам жељу да насликам еротизовано стање без приказа телесног, без икаквог паковања или неког другог контекста”², што је проистекло из личног уверења да је све пренаглашено физички и пренаглашено материјализовано, да је тело, као љуштурска емотивног и менталног, сувише експонирано, доминантно и агресивно. За њу је конкретна фигура постала прејаки експонент и дистрибутер исте те реалности, те је превођењем предметног дискурзивног исказа у апстрактну форму ослободила пут ка репрезентацији оне потиснуте, сублимиране снаге субјекта. Ослобађањем слике од реалног, фигуралног исказа, а самим тим и од било какве дескрипције, користећи геометријске форме и боје, Рада Селаковић је отворила простор за нову комуникацијску синтаксу, на којој ће базирати своје касније стваралаштво – уодношавање емоције и енергије као примарних покретачких елемената света. Интелект је у том односу корективни фактор, највиша инстанца спознаје.

² Tomić, Irina, Rada Selaković, Topy, Beograd, Spomen-zbirka Pavla Beljanskog, Novi Sad, 2011, 41.

У процесу даље репрезентације идеје, како је то својевремено објаснила Гордана Станишић, енергија конкретно (предметно) детерминисаног присуства замењује се извесним потенцијалом енергије одсуства³. Радина перцепција наслања се на традиционална далекоисточњачка учења о присуству одсуства из *Џразнине* не-форме, на естетику успостављања синтетичких дијалога и закона целине, што постаје концепцијски постулат у процесу преласка са фигуралне на апстрактну форму. Реализован је нови универзум, заснован на истинским, примарним духовним чинитељима, на пројекцији о "слици која садржи сав свет" – свет другачијих форми у синергији узајамних односа, свесно измештен изван реалности насилно заустављеног времена. Базирајући нови израз на знаковности и семантици, суодношавањем тих елемената (попут два квадрата исте боје *Црвено у црвеном* - лава, оштроугле троуглове *Просјор - сјрукџура 58* или квадрате и троуглове различитих боја *Жуџи ѓаралелоѓрам - фокус*), она је створила један концепцијски заокружен универзум, у којем се налази зачетак идеје

3 Stanišić, Gordana, *Crna sam, ali lijepa*, u: Stanišić, Gordana, Anđelković, Branislava, *Rada Selaković*, ULUS, Beograd, 1998, 19.

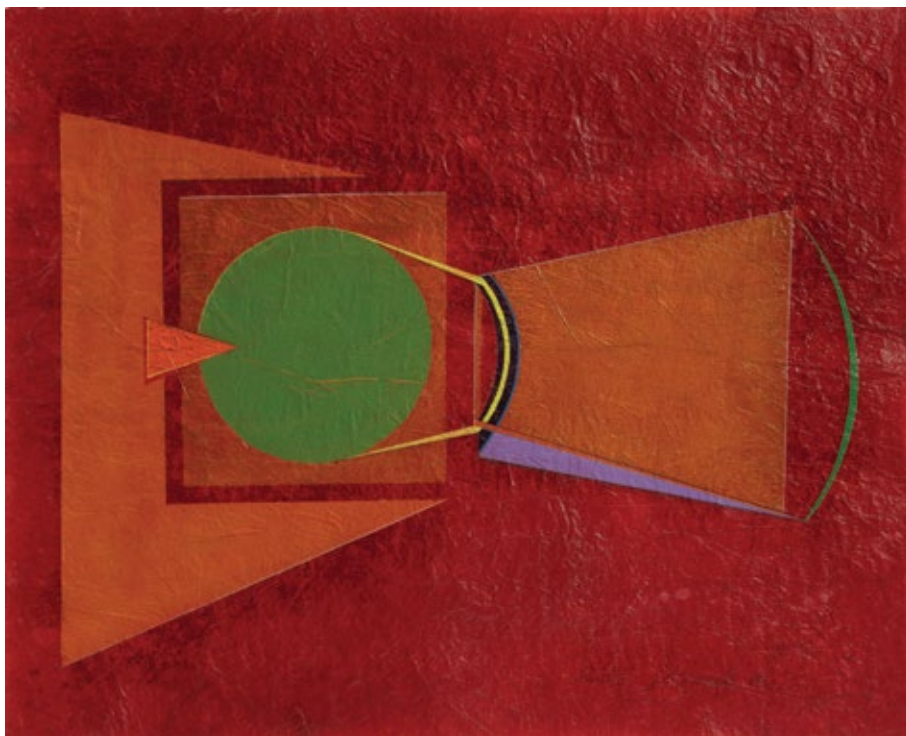

ЦИТАДЕЛА БД 2 / CITADEL BD 2 MONTENEGRO
1998 / акрилик на платну / acrylic on canvas, 135 x 155 cm

космографије, коју ће касније разматрати кроз неколико тематских целина. Другим речима, сасвим је логично да семантички потенцијал златног троугла у пројекцији идеје у једном моменту напусти димензију једног простора и трансформише се у нови предметни статус – крило (изложба “Предлог за летење - Крила”, 2001).

У средишту апстрактног дискурса Раде Селаковић и даље је идеја о човеку, иако он физички није присутан. Човек је за њу пројекција космоса, микрокосмос, хомоуниверсалис, савршена равнотежа свих елемената, при чему је слика само рефлексивна тог универзума заустављеног у времену.

Дематеријализацијом предметне конкретности до знака концентрисане емоције и енергије у кретању, Рада Селаковић је створила основ за комплексније поље истраживања у наредним фазама (космографије), чиме ће се највише приближити пројекцији о слици као репрезенту вишег интелектуалног дијалога. Не треба занемарити ни друштвени контекст кога је Рада итекако била свесна, а фазу апстрактних слика посматрати и као њен ескапистички одговор на дистопијску деценију којом је обележен крај прошлог века.

ПРОСТОР-СТРУКТУРЕ 27 / SPACE-STRUCTURES 27
1996 / акрилик, крејон на папиру / acrylic, crayon on paper, 78 x 97 cm

ПРОСТОР-СТРУКТУРЕ 70 / SPACE-STRUCTURES 70
1997 / акрилик, крејон на папиру / acrylic, crayon on paper, 50 x 64 cm

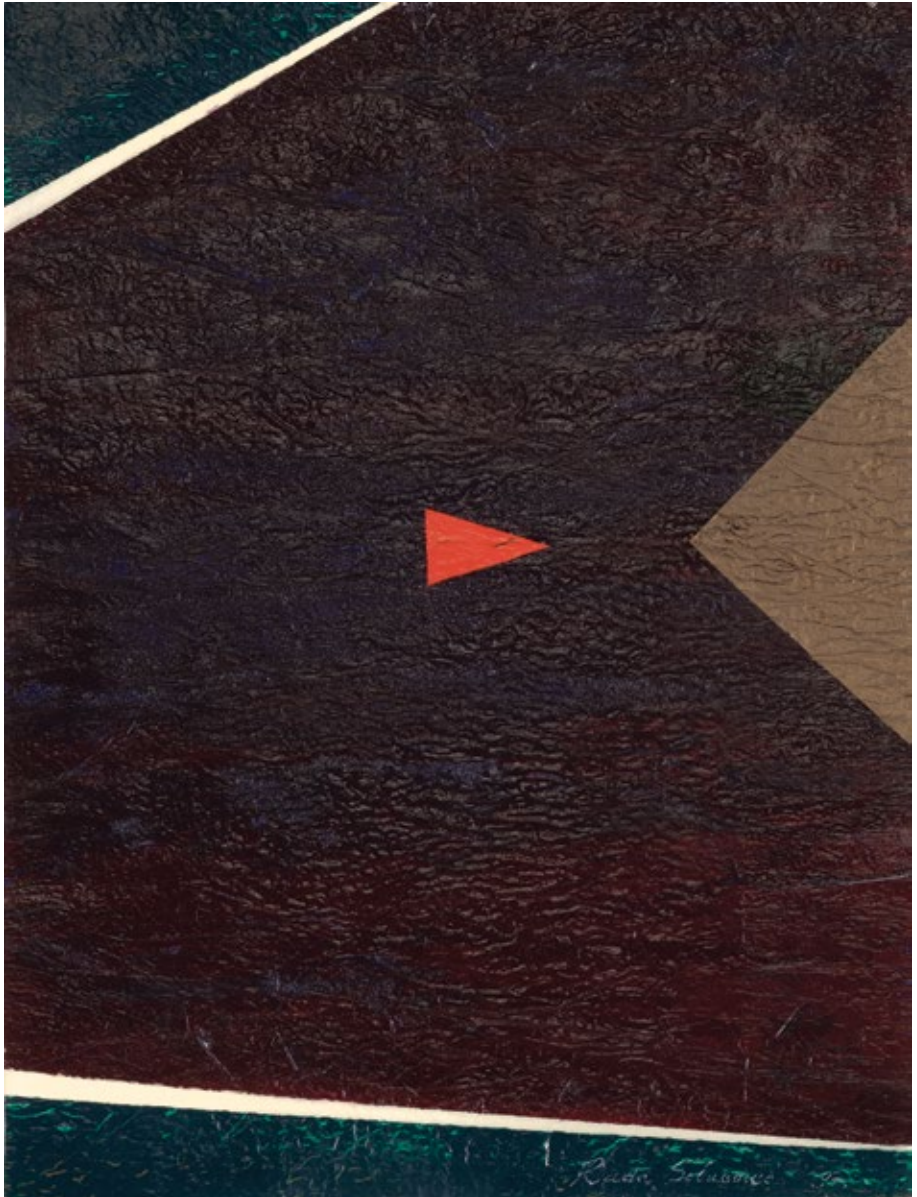
ПРОСТОР-СТРУКТУРЕ 32 / SPACE-STRUCTURES 32
1996 / акрилик, крејон на папиру / acrylic, crayon on paper, 78 x 97 cm

ЦРВЕНО У ЦРВЕНОМ / ЛАВА / RED IN RED / LAVA
1997 / акрилик на платну / acrylic on canvas, 190 x 200 cm

ДВАНАЕСТ ПЛАНОВА / ЕМАНАЦИЈА / THE TWELVE PLANS / EMANATION
1997 / акрилик на платну / acrylic on canvas, 200 x 190 cm

ПРОСТОР-СТРУКТУРЕ 59 / SPACE-STRUCTURES 59
1997 / акрилик, крејон на папиру / acrylic, crayon on paper, 67 x 51 cm

ПРОСТОР-СТРУКТУРЕ 60 / SPACE-STRUCTURES 60
1997 / акрилик, крејон на папиру / acrylic, crayon on paper, 67 x 51 cm

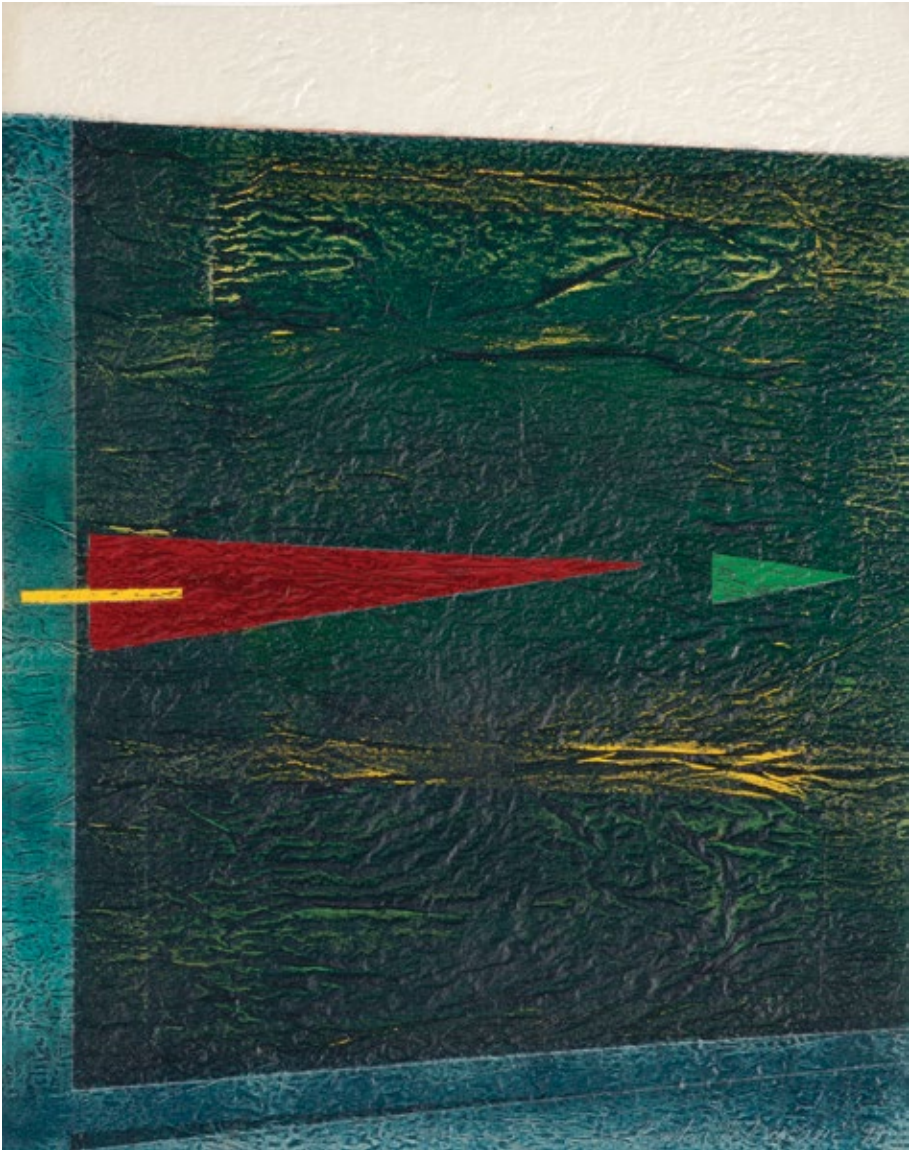
ПРОСТОР-СТРУКТУРЕ 68 / SPACE-STRUCTURES 68
1997 / акрилик, крејон на папиру / acrylic, crayon on paper, 67 x 51 cm

ПРОСТОР-СТРУКТУРЕ 69 / SPACE-STRUCTURES 69
1997 / акрилик, крејон на папиру / acrylic, crayon on paper, 67 x 51 cm

ПРОСТОР-СТРУКТУРЕ 49 / SPACE-STRUCTURES 49
1997 / акрилик, крејон на папиру / acrylic, crayon on paper, 66 x 51-55 cm

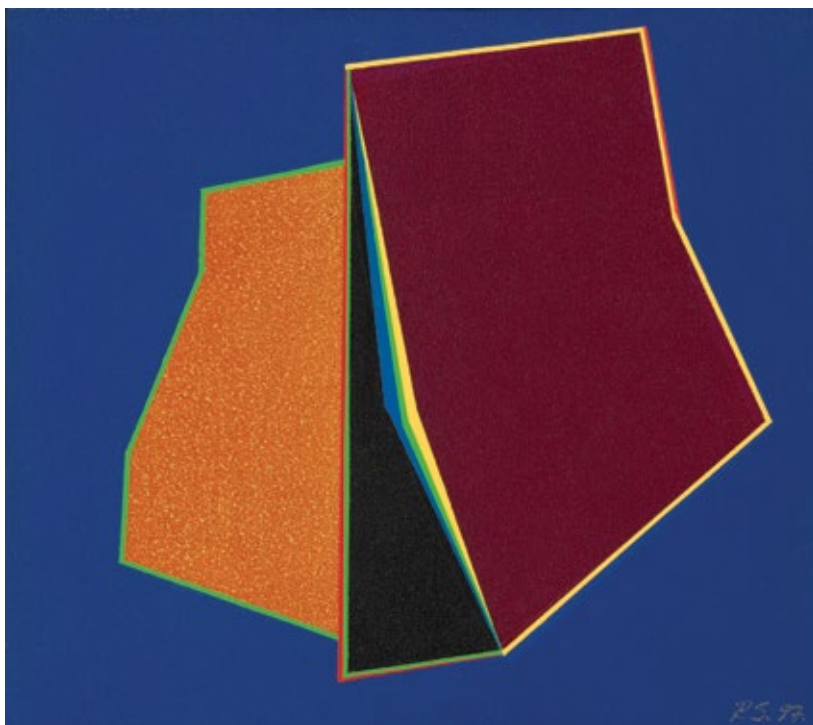
ПРОСТОР-СТРУКТУРЕ 50 / SPACE-STRUCTURES 50
1997 / акрилик, крејон на папиру / acrylic, crayon on paper, 67 x 51 cm

СУОЧЕЊЕ / CONFRONTATION
2000 / акрилик на картону / acrylic on
cardboard, 9,5 x 10 cm

ПРОЈЕКЦИЈА / PROJECTION
2000 / акрилик на картону / acrylic on
cardboard, 10 x 10 cm

ЖУТО ЗЕЛЕНО ПЛАВИ УСЕК, МАЛО УТВРЂЕЊЕ / THE YELLOW GREEN BLUE CUT,
THE SMALL FORTIFICATION
1997 / акрилик на платну / acrylic on canvas, 41 x 46 cm

ОРАНЖ, ВИОЛЕТ, ЖУТО, ЗЕЛЕНО У ПЛАВОМ / УТВРЂЕЊЕ / ORANGE, VIOLET, YELLOW,
GREEN IN BLUE / TOWER
1997 / акрилик на платну / acrylic on canvas, 200 x 190 cm

ПРОСТОР-СТРУКТУРЕ 47 / SPACE-STRUCTURES 47
1997 / акрилик, крејон на папиру / acrylic, crayon on paper, 66 x 52 cm

PRESENCES AND ABSENCES IN THE ABSTRACTIONS OF RADA SELAKOVIĆ

Rada Selaković belongs to a small group of artists whose work received complete critical valorization during their lifetime, so that each new analysis, regardless of the number of past years, also contains Bart's principle of reading that has already been confirmed. This challenge of permanent discovery of the new arises as much from the complexly differentiated contents of her works as from her always open nature and self-conscious creativity.

The paintings in this exhibition are part of a cycle that Rada Selaković created during the 1990s and presented for the first time at the Graphic Collective Gallery in 1994. On that occasion, to the great surprise of the public, the painter of intense emotions and lavish female sensuality presented herself with abstract works, very clearly distanced from any associative, and thus, explicit emotional indicators. This change, however, did not mean that the artist was just curiously experimenting in a completely diametrical discursive space. On the contrary, it was clear that it suggested a different perception directed towards a new field of research (early 2000s) showing all the logic of the transition to abstraction as the inevitability of development in representing a higher level of understanding the world and explaining a more meaningful relationship to a man/being.

Rada Selaković built her artistic identity on the exposition of a (predominantly female) body as a visual bearer of the ideological paradigms of the relationship between life and art. Focusing the body in the sense of a formal representation, she confronts personal and general reception in order to point out as suggestively as possible that in the modern absolute, the exterior inevitably defines the individual. In accordance with the postulates of the new image of the eighties, Rada Selaković built her expression on the dominant media representation of the erotic parameters of femininity. In specifically framed scenes with identical stereotypes that attribute the notion of femininity (corsets, nylon socks, halters, gloves, high-heeled shoes ...), placing the observer in a voyeuristic position of a passive receptor of the presented content, Rada constructs her own seduction strategy, creating in that way a direct analogy with real life. She perceived the superior woman in the combination of an *angel of destruction* and an *angel of salvation*, pointing out that behind the visible lies an incomparably more complex world of mental relations. It was this postulate that represented the framework for, as she said, moving towards "higher spheres and a higher level of thinking and feeling"¹.

¹ Ristović, Sava, Interview with Rada Selaković, Radio Belgrade 2, April 1994.

ТЛО III / GROUND III
1998 / акрилик на платну / acrylic on canvas, 155 x 135 cm

The aspiration to reach and realize those, according to Rada, “the highest forms”, was conditioned by a change of strategy, so that the cumulative charges of feelings and intellectual potentials, hidden by the concreteness of figural projections, could be brought to the fore and presented in its essential form. The author explained it like this: “I felt the urge to paint an erotic state without showing the body, without any packaging or any other context”², which originated from the personal belief that everything is overemphasized physically

2 Tomić, Irina, *Rada Selaković*, Topy, Belgrade, Pavle Beljanski Memorial Collection, Novi Sad, 2011, 41.

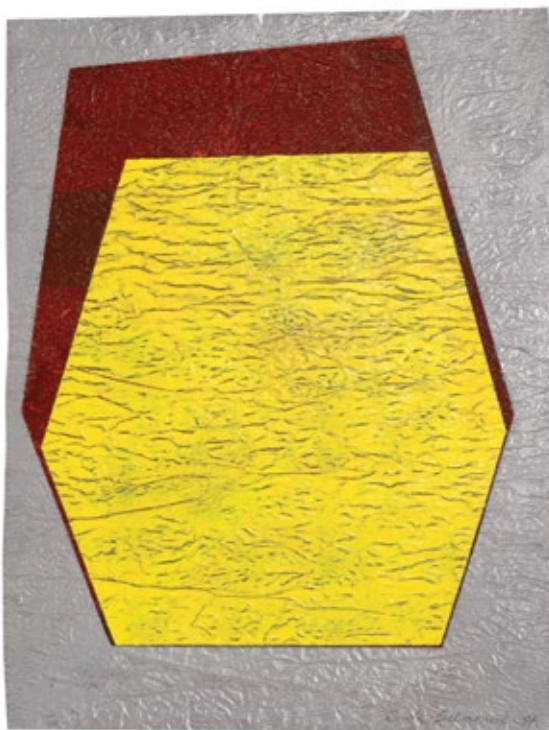
and overemphasized materialized, that the body, as a shell of the emotional and mental, is too exposed, dominant and aggressive. For her, the concrete figure became too strong an exponent and distributor of the same reality, and by translating the subject discursive statement into an abstract form, she freed the way to the representation of that repressed, sublimated power of the subject. By freeing the image from real, figural expression, and thus from any description, using geometric shapes and colors, Rada Selaković opened the space for a new communication syntax, on which she will base her later work - the relationship of emotion and energy as the primary driving elements of the world. The intellect is in this relationship a corrective factor, the highest instance of cognition.

In the process of further representation of the idea, as Gordana Stanišić once explained, the energy of a concretely (as subject) determined presence is replaced by a certain potential of the energy of absence³. Rada's perception relies on traditional Far Eastern teachings about the presence of absence from *the void* of non-form, on the aesthetics of establishing synthetic dialogues and the laws of the whole, which becomes a conceptual postulate in the process of transition from figural to abstract form. A new universe was realized, based on true, primary spiritual factors, on a projection of the "image that contains the whole world" - a world of different forms in the synergy of mutual relations, consciously displaced outside the reality of violently stopped time. Basing the new expression on signs and semantics, by correlating these elements (like two squares of the same color *Red in red - lava*, acute triangles *Space - structure 58* or squares and triangles of different colors *Yellow parallelogram - focus*), she created a conceptually rounded universe, in which the beginning of the idea of cosmography is situated, which she will later examine through several thematic units. In other words, it is quite logical that the semantic potential of the golden triangle in the projection of an idea at one point leaves the dimension of one space and gets transformed into a new subject status - wing (exhibition "Proposal for flying – Wings", 2001).

At the center of Rada Selaković's abstract discourse is still the idea of man, although he is not physically present. For her, man is a projection of the cosmos, a microcosm, a homouniversalis, a perfect balance of all elements, where the image is only a reflection of that universe stopped in time.

By dematerializing the subject specificity to the sign of concentrated emotion and energy in movement, Rada Selaković created the basis for a more complex field of research in the following phases (cosmography), which will bring it closer to the projection of the image as a representative of higher intellectual dialogue. One should not neglect the social context of which Rada was very aware, and the phase of abstract paintings should be viewed as her escapist response to the dystopian decade that marked the end of the last century.

³ Stanišić, Gordana, *I am black, but beautiful*, u: Stanišić, Gordana, Anđelković, Branislava, *Rada Selaković*, ULUS, Belgrade, 1998, 19.

ПРОСТОР-СТРУКТУРЕ 58 /
SPACE-STRUCTURES 58
1997 / акрилик, крејон на
папиру / acrylic, crayon on paper,
68 x 51 cm

ПРОСТОР-СТРУКТУРЕ 57 /
SPACE-STRUCTURES 57
1997 / акрилик, крејон на
папиру / acrylic, crayon on paper,
67 x 51 cm

РАДА СЕЛАКОВИЋ (Београд, 1952-2008) дипломирала је сликарство 1976, а магистрирала 1978. на Факултету ликовних уметности у Београду. После студија наставља стручно усавршавање на студијским боравцима у Грчкој 1980-1981. (Стипендија грчке владе), САД 1985-1986. (Фулбрајтова стипендија) и у Француској 1994. (Cite internationale des arts Paris). Две стипендије су у великој мери обележиле њен уметнички рад – стипендија грчке Владе и специјализација у Атини и на острву Родос, као и стипендија Фулбрајтовог програма за студије у САД, где спроводи истраживачки рад у области проширених медија и видеа на Прат институту у Њујорку. Тако су и две сасвим различите ситуације усмериле њен уметнички рад: Грчка, са митолошким медитеранским референцама и Њујорк, односно, Прат институт, место где се успостављао актуелни идентитет постмодерних уметничких и културних продукција.

Рада Селаковић имала је 39 самосталних изложби у Југославији, САД, Француској и Немачкој, а учествовала је на преко 400 групних изложби и пројеката у земљи и иностранству, излажући слике, цртеже, графике, мозаике, објекте, видео радове и амбијенталне инсталације.

Примила је 22 универзитетске, националне и међународне награде, а неке од њих су: «Петар Лубарда» за сликарство 1978, Београд; Награда за сликарство Октобарског салона 1983, Београд; Златна премија југословенског портета 1983, Тузла, БИХ; Прва награда жирија међународног ликовног конкурса Денизли 1987, Анкара, Турска; Почасна награда жирија L'Aigle de Nice, International Grand Prix of Fine Arts 1991, Нице, Француска; Златна палета УЛУС-а 1995, Београд; Велики печат Графичког колектива 2004, Београд; Награда на Јесењој изложби, УЛУС, 2005, Београд; Награда Министарства културе и медија, 10. бијенале «У светлости Милене», 2005, Пожаревац; итд.

Њена дела се налазе у збиркама музеја и галерија у земљи, као што су Музеј савремене уметности Београд, Народни музеј у Београду, Музеј града Београда, Музеј Зептер и други, као и у приватним колекцијама у земљи и иностранству. Једно од најзначајнијих дела које је извела у јавном простору је «Косморама – слика света», зидни мозаик-фонтана, централни хол Хотела Nyatt Regency, Београд, 1991.

RADA SELAKOVIĆ (Belgrade, 1952-2008) graduated in Painting in 1976 and received her master's degree in 1978 at the Faculty of Fine Arts in Belgrade. After studies, she continued her professional training during her study stays in Greece in 1980-1981. (Greek Government Scholarship), USA 1985-1986. (Fulbright Scholarship) and in France in 1994 (Cite internationale des arts Paris). Two scholarships have largely marked her artistic work - a Greek Government Scholarship and specialization in Athens and the island of Rhodes, as well as a Fulbright scholarship to study in the United States, where she has conducted research in the field of extended media and video at the Pratt Institute in New York. Thus, two completely different situations directed her artistic work: Greece, with mythological Mediterranean references, and New York, that is, the Pratt Institute, a place where the current identity of postmodern artistic and cultural productions was established.

Rada Selaković had 39 solo exhibitions in Yugoslavia, the USA, France and Germany, and participated in over 400 group exhibitions and projects in the country and abroad, exhibiting paintings, drawings, graphics, mosaics, objects, video works and ambient installations.

She has received 22 University, National and International Awards, some of which are: "Petar Lubarda" for painting 1978, Belgrade; October Salon Painting Award 1983, Belgrade; Golden Prize of the Yugoslav Portrait 1983, Tuzla, BIH; First Prize of the Jury of the International Art Competition Denizli 1987, Ankara, Turkey; Honorary Jury Prize L'Aigle de Nice, International Grand Prix of Fine Arts 1991, Nice, France; ULUS Golden Palette 1995, Belgrade; Big Stamp of the Graphic Collective 2004, Belgrade; Award at the Autumn Exhibition, ULUS, 2005, Belgrade; Award of the Ministry of Culture and Media, 10th Biennial "In the Light of Milena", 2005, Požarevac; etc.

Her works are in the collections of museums and galleries in the country, such as the Museum of Contemporary Art Belgrade, the National Museum in Belgrade, the Museum of the City of Belgrade, the Zepter Museum and others, as well as in private collections in the country and abroad. One of the most significant works she performed in public space is "Kosmorama - a picture of the world", a wall mosaic-fountain, the central hall of the Hyatt Regency Hotel, Belgrade, 1991.

Издавач

Галерија Б2
Балканска 2
11000 Београд, Србија
тел: 011 20 55 017
e-mail: galerija@b2.rs
web: www.galerijab2.rs

За издавача

Драган Стојадиновић

Стручни савет

Јерко Денегри

Организација и продукција

Аља Сувачаров
Бојан Муждека

Текст

Сава Ристовић

Превод

Аља Сувачаров

Лектура превода

Неда Танчић

Фотографије

Влада Поповић

Прелом

Жолт Ковач

Штампа

Алта Нова, Београд

Тираж

300

Publisher

Gallery B2
Balkanska 2
11000 Belgrade, Serbia
tel +381 11 20 55 017
e-mail: galerija@b2.rs
web: www.galerijab2.rs

For Publisher

Dragan Stojadinović

Gallery Council

Jerko Denegri

Organization and Production

Alja Suvačarov
Bojan Muždeka

Text

Sava Ristiović

Translation

Alja Suvačarov

Translation proofreading

Neda Tančić

Photography

Vlada Popović

Layout

Žolt Kovač

Printed by

Alta Nova, Belgrade

Circulation

300

CIP - каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

ГАЛЕРИЈА Б2
Балканска 2
11000 Београд, Србија
тел: 011 20 55 017
e-mail: galerija@b2.rs
web: www.galerijab2.rs